

מס' מיזוג	שמות החברות המתמזגות	העיסוק העיקרי של החברות המתמזגות
017112	אלביט מערכות בע"מ תעש מערכות בע"מ	ייצור מערכות לחימה
020250	מטריקס אי. טי פיתרונות אי.אר.פי בע"מ אינטגריטי תוכנה 2011 בע"מ ארז גולדשטיין	מכירת והטמעת מוצרי תוכנה
020378	סדן י.ט.ש בע"מ אמבר פורום בע"מ מר עורד סדן קומטל טכנולוגיות והנדסה בע"מ	מעלונים – מעלוני כיסא ומעלוני פיר
021776	ארפל אלומיניום בע"מ טריפלגלס בע"מ סיגנטופ בע"מ מ.ר.ס תעשיות זכוכית ומראות בע"מ	ייצור והתקנה של מערכות אלומיניום ייצור, חיסום ועיבוד זכוכית ייצור, חיסום ועיבוד זכוכית ייצור, חיסום ועיבוד זכוכית

המרשם של מיזוגי החברות פתוח לעיון הציבור במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רח' עם ועולמו 4, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות ובאתר האינטרנט של הרשות: www.antitrust.gov.il.
כ"ג באלול התשע"ח (3 בספטמבר 2018)
(חמ 2156-3-101)

מיכל הלפרין
הממונה על ההגבלים העסקיים

הודעה על פטור מאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם הוועדה לפטורים ולמיזוגים, אני מודיעה כי ביום י"ח באב התשע"ח (30 ביולי 2018) החלטתי על מתן פטור מאישור הסדר כובל, כמפורט להלן:

מספר	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס/השירות
10619	בנק לאומי לישראל בע"מ בנק הפועלים בע"מ בנק דיסקונט לישראל בע"מ בנק הבינלאומי הראשון בע"מ בנק מזרחי טפחות בע"מ בנק ירושלים בע"מ בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ	מיזם משותף	הכרה וסליקה של עסקאות משיכת מזומן ב-ATM שבוצעו במכשירים של צד אחר להסכם

תוקפו של הפטור מוגבל עד ליום י"ב באב התשע"ח (30 ביולי 2023).

הפטור ניתן בתנאים שעיקרם מתן אפשרות לגופים נוספים להצטרף להסכם באותם תנאים וכן הגבלת גובה העמלה בגין משיכת מזומן שמועברת בין הצדדים להסכם.

החלטתי מתבססת על כך שאין בכבילות שבהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטתי זו לערר לפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור.

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התש"ס, עמ' 113.

החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רח' עם ועולמו 4, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות ובאתר האינטרנט של הרשות: www.antitrust.gov.il.

ד' באלול התשע"ח (15 באוגוסט 2018)
(חמ 41-3-ה)

יאיר אילת

ממלא מקום הממונה על ההגבלים העסקיים

בקשות לפירוק חברות על ידי בית המשפט

שתיגיע לידיו לפי המען הנ"ל לא יאוחר משעה 13.30 ביום 14.11.2018.

לנושה או למשתתף שיבקש זאת, ימסור המבקש, תמורת תשלום, העתק מבקשת הפירוק.

ענאן עבד, עו"ד

בא כוח המבקש

בבית המשפט המחוזי בירושלים

פר"ק 18-09-13509

בעניין פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983,

ובעניין פירוק חברת "נווה שמחה" נכסים והשקעות בע"מ, ח"פ 51-458926-6,

והמבקש: אהרון פוגל, ע"י ב"כ עו"ד ישראל הכט, מרח' יחזקאל הנביא 15/5, בית שמש 9913952.

נמסרת בזה הודעה, כי ביום 6.9.2018 הוגשה בקשה לבית המשפט המחוזי בירושלים לפרק את החברה הנוכרת לעיל, וכי בקשת פירוק זו תישמע לפני בית המשפט היושב בדין ביום 19.11.2018 בשעה 11.00.

כל נושה או משתתף של החברה האמורה הרוצה לתמוך במתן צו בעניין הבקשה או להתנגד לכך, רשאי להופיע בשעת הבירור, אם בעצמו או באמצעות עורך הדין שלו, לאחר שימסור למבקש הודעה על רצונו זה.

את ההודעה יש למסור למבקש, או לשלחה בדואר, באופן שתיגיע לידיהם לפי המען הנ"ל לא יאוחר משעה 17.00 ביום 5.11.2018.

לנושה או למשתתף שיבקש זאת, ימסור המבקש, תמורת תשלום, העתק מבקשת הפירוק.

בהתאם לתקנה 9 לתקנות החברות (פירוק), התשמ"ז-1987, המועד האחרון להגשת כתב התנגדות הוא יום 5/11/2018.

ישראל הכט, עו"ד

בא כוח המבקש

בבית המשפט המחוזי בירושלים

פר"ק 18-08-14644

בעניין פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983,

ובעניין פירוק חברת ירקונית, בנייה ושיפוצים בע"מ, ח"פ 51-348881-7,

והמבקש: בכר זעול, ע"י ב"כ עו"ד ענאן עבד, מרח' יפו 33, ירושלים 9422109, טל' 02-6222170, פקס 02-6222171.

נמסרת בזה הודעה, כי ביום 7.8.2018 הוגשה בקשה לבית המשפט המחוזי בירושלים לפרק את החברה הנוכרת לעיל, וכי בקשת פירוק זו תישמע לפני בית המשפט היושב בדין ביום 21.11.2018 בשעה 9.50.

כל נושה או משתתף של החברה האמורה הרוצה לתמוך במתן צו בעניין הבקשה או להתנגד לכך, רשאי להופיע בשעת הבירור, אם בעצמו או באמצעות עורך הדין שלו, לאחר שימסור למבקש הודעה על רצונו זה.

את ההודעה יש למסור למבקש, או לשלחה בדואר, באופן

בבית המשפט המחוזי בירושלים

פר"ק 18-09-19801

בעניין פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983,

ובעניין פירוק חברת ח.ג.ע.ו. יזום והשקעות בע"מ, ח"פ 51-402881-0,

והמבקשים: 1. שלמה סברסקי. 2. ישראל מרמרוש, ע"י ב"כ עו"ד אייל רייף ו/או חזי כהן ו/או חדרוה אסבג ו/או סיון דניאל ו/או לינדי חזום ו/או נורית הרבסט ו/או שירלי רייף שושן ו/או ניקולאי מאינס ו/או חופית מדר, מרח' מנחם בגין 11, רמת גן, טל' 03-6126699, פקס' 03-6131616.

נמסרת בזה הודעה, כי ביום 12.9.2018 הוגשה בקשה לבית המשפט המחוזי בירושלים לפרק את החברה הנוכרת לעיל, וכי בקשת פירוק זו תישמע לפני בית המשפט היושב בדין ביום 14.11.2018 בשעה 10.30.

כל נושה או משתתף של החברה האמורה הרוצה לתמוך במתן צו בעניין הבקשה או להתנגד לכך, רשאי להופיע בשעת הבירור, אם בעצמו או באמצעות עורך הדין שלו, לאחר שימסור למבקשים הודעה על רצונו זה.

את ההודעה יש למסור למבקשים, או לשלחה בדואר, באופן שתיגיע לידיהם לפי המען הנ"ל לא יאוחר משעה 15.00 ביום 7.11.2018.

לנושה או למשתתף שיבקש זאת, ימסרו המבקשים, תמורת תשלום, העתק מבקשת הפירוק.

אייל רייף, עו"ד

בא כוח המבקשים

בבית המשפט המחוזי בירושלים

פר"ק 18-10-10216

בעניין פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983,

ובעניין פירוק חברת א.מ.ד. סנדלה בניה בע"מ, ח"פ 51-474010-9,

והמבקש: איאד געפרי, ע"י ב"כ עו"ד מוחמד יונס, מרח' דרך שכם 98, ירושלים, טל' 02-6266900, נייד 058-6266900.

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק ירושלים בע"מ ובנק יהב לעובדי המדינה בע"מ

א. פתח דבר

בפניי בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר בין בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "חמשת הבנקים"), בנק ירושלים בע"מ (להלן: "בנק ירושלים") ובנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "בנק יהב"), שעניינו הסכמה הדדית לשימוש של לקוחות כל צד להסכם במכשירי הבנק האוטומטיים (להלן גם: "ATM") של הצדדים האחרים, הסדרת הפן התפעולי של פעילות זו וקביעת גובה העמלה שתועבר ביניהם בגין השימוש במכשירי הבנק האוטומטיים (להלן: "ההסכם" או "הסכם הכרה הדדית").

הסכם ההכרה ההדדית אושר בעבר במסגרת מספר החלטות למתן פטור בתנאים להחזקה משותפת של הבנקים בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א"), שהאחרונה שבהן ניתנה ביום 26.8.2013, שתוקפה הוארך לאחר מכן.¹ שב"א מפעילה אמנם את מתג ה-ATM, אך מאחר שהסכם ההכרה ההדדית אינו עוסק בהפעלת המתג אלא בהסדרת היחסים בין הצדדים השונים המשתמשים בו, שחלקם אינם מחזיקים בשב"א, הוחלט לבחון אותו בנפרד מהבחינה שנעשתה לפעילות שב"א.²

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתו האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים שוכנעתי כי על אף שההסדר חל על חלק ניכר של שוק, בכפוף לתנאים המפורטים בסוף החלטתי זו, אין בכבילות שבהסדר כדי לפגוע בגיעה של ממש בתחרות בשוק; עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו, ראוי ההסדר לפטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק על יסוד הנימוקים שיפורטו להלן.

ב. ההסכם והצדדים לו

הסכם ההכרה ההדדית נחתם בשנת 1984 בין חמשת הבנקים, שהם הבנקים הגדולים בישראל, וברבות הימים הצטרפו אליו בנק ירושלים ובנק יהב.

¹ ר' החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (26.8.2013) **הגבלים עסקיים 500459**.

² החלטת פטור נפרדת בעניינה של שב"א ניתנה ביום 24.9.2017. ר' החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (24.9.2017) **הגבלים עסקיים 501301**.

במסגרת ההסכם הסכימו הצדדים כי לקוחות כל צד יוכלו לעשות שימוש במכשירי הבנק האוטומטיים שבבעלות כל אחד מהצדדים האחרים. ההסכם מסדיר גם את אופן תפעול השימוש הצולב במכשירי הבנק האוטומטיים, ובין היתר את דרכי ההתחשבות, אופן העברת המידע והכספים ואופן הטיפול בתלונות. בנוסף, ההסכם קובע כי בנק שלקוחו ביצע פעולת משיכת מזומן במכשיר בנק אוטומטי של בנק אחר, ישלם לאחרון 20 סנט ארה"ב בגין פעולת המשיכה (להלן: "עמלת משיכת מזומן").

ג. מכשירי בנק אוטומטיים – רקע

מכשירי בנק אוטומטיים הן מכונות המאפשרות משיכת מזומן מחשבון העובר ושב של לקוח הבנק, באמצעות כרטיס המונפק ללקוח (להלן: "כרטיס בנק"). ככלל, משמש כרטיס הבנק גם לצורך קבלת מידע וביצוע פעולות נוספות בחשבון הבנק של הלקוח. כיום, משיכת מזומן באמצעות כרטיסי בנק מתאפשרת רק מחשבונות המנוהלים על ידי תאגידים בנקאיים. לאור השינויים הצפויים ברגולציה בנוגע לנותני שירותי תשלום, ייתכן כי יקומו גופים נוספים שינהלו חשבונות עבור לקוחות, וינפיקו, בעצמם או על ידי אחרים, כרטיסים בעלי פונקציונליות דומה.

תפעול מכשירי בנק אוטומטיים נעשה כיום הן על ידי בנקים והן על ידי גופים פרטיים אחרים המתפעלים מכשירים אלו. עד שנת 2005 תפעול מכשירי בנק אוטומטיים נעשה רק על ידי בנקים, שכן עד אז חל איסור על תאגיד בנקאי לגבות עמלה בגין משיכת מזומן במכשירי בנק אוטומטיים שברשותו, למעט גביית עמלת ערוץ ישיר הנגבית על ביצוע פעולה בחשבון הבנק של הלקוח. במטרה להרחיב את תפוצת ה-ATM בישראל ובכלל זה במקומות מרוחקים בארץ, הוסר הפיקוח על גובה העמלה למשיכת מזומן ב-ATM מרוחקי סניף,³ כך שהאיסור על גביית עמלה נותר רק בנוגע ל-ATM צמודי סניף. בנוסף, חויב כל בנק להציב מכשיר בנק אוטומטי בקיר החיצוני של כל אחד מסניפיו.⁴

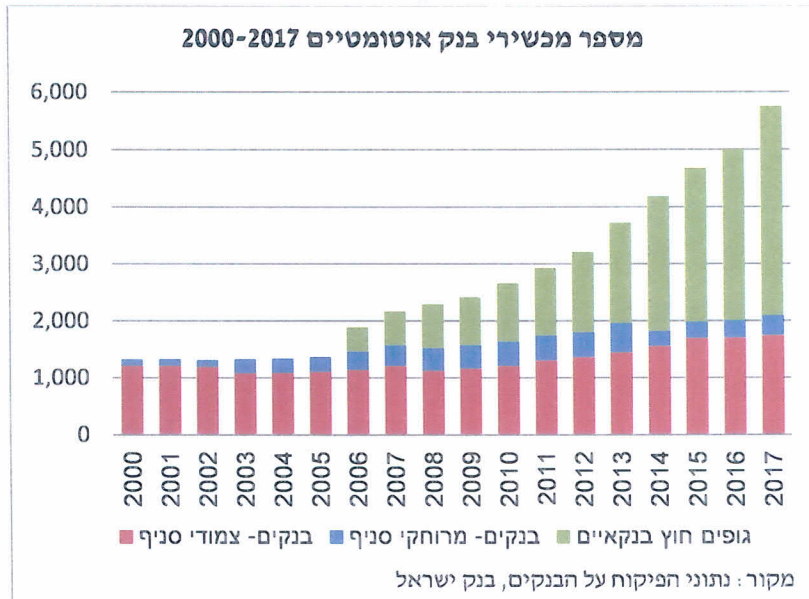
נוכח הוראות אלו, חל גידול בכמות מכשירי הבנק האוטומטיים בישראל. בעוד שכמות מכשירי הבנק האוטומטיים החינמיים, הצמודים לסניפי בנק, גדלה בשיעור מתון יחסית, חל גידול עצום במספר הכספומטים מרוחקי סניף, שרובם מופעלים על ידי המתחרים החדשים שנכנסו לתחום, מתפעלי ATM שאינם תאגידים בנקאיים.⁵ ניתן להתרשם מהגידול במספר מכשירי הבנק האוטומטיים ובכניסת מתפעלי ATM שאינם תאגידים בנקאיים, בתרשים מס' 1.

³ צו פיקוח על מחירי שירותים ומוצרים (הסרה חלקית של הפיקוח מעמלת משיכת מזומנים באמצעות מכשירים אוטומטיים), התשס"ה-2005. כספומטים מרוחקי סניף מוגדרים ככספומטים של תאגיד בנקאי המצויים במרחק של 500 מטרים או יותר מסניף של אותו תאגיד בנקאי.

⁴ הוראות ניהול בנקאי תקין 442 "משיכת מזומנים ממכשירי בנק אוטומטיים" (18.12.2015) <http://www.boi.org.il/he/BankingSupervision/SupervisorsDirectives/DocLib/442.pdf>.

⁵ בתרשים 1 ניתן לראות ירידה זמנית במספר הכספומטים מרוחקי הסניף שבבעלות הבנקים בין שנת 2013 לשנת 2014. ירידה זו נובעת ממכירת הכספומטים שבבעלות שבי"א (שהיוותה תאגיד בנקאי) לידי מתפעל מכשירים אוטומטיים שאינו בנק, וזאת בהתאם להוראות הממונה על ההגבלים העסקיים. לעניין זה, ר' תנאי 14 להחלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (20.9.2018) **הגבלים עסקיים 500224**.

תרשים 1: מספר מכשירי הבנק האוטומטיים בשנים 2000-2017

ד. השפעת ההסדר על התחרות

מטרתו של הסכם ההכרה ההדדית היא לאפשר ללקוחות למשוך מזומן גם דרך ATM שאינו בבעלות הבנק שבו מתנהל חשבון הבנק שלו. על מנת לאפשר זאת נדרשת, בראש ובראשונה, הכרה של הצדדים במכשירי הבנק האוטומטיים של מתפעלי מכשירי הבנק האוטומטיים מצד אחד, ובכרטיסים שמונפקים על ידי המנפיק מצד שני. כמו כן, נדרש לקבוע את הכללים בהם תבוצע הפעילות. בנוסף, נדרש חיבור טכנולוגי בין כלל הצדדים, הן לצורך קבלת אישור בזמן ביצוע פעולת משיכת מזומן, מהבנק בו מתנהל החשבון למתפעל ה-ATM (להלן: "מיתוג ATM"), אישור שניתן כיום באמצעות מתג ה-ATM שמתופעל על ידי חברת שב"א; והן לצורך העברת המידע והכספים בין הצדדים (להלן: "סליקת ATM"). סליקת ATM מתבצעת כיום, על פי הוראות הסכם ההכרה ההדדית, בחיבור בילטרלי בין כל שני בנקים.

הצדדים להסכם ההכרה ההדדית כיום הם בנקים בלבד. הבנקים פועלים הן כמנפיקים של כרטיסים למשיכת מזומן והן כמתפעלים של מכשירים למשיכת מזומן. כאמור, החל משנת 2005, ולאור השינוי בהוראות הרגולציה, החלו גם גופים חוץ בנקאיים להתקין ולתפעל מכשירי בנק אוטומטיים. מאחר שגופים אלה אינם צד להסכם ההכרה ההדדית הם מבצעים את פעילות מיתוג ATM וסליקת ATM באמצעות "בנק מארח", כלומר, בנק שהוא צד להסכם ההכרה ההדדית ומחובר למתג ה-ATM של שב"א. גוף חוץ בנקאי ייחודי בהיבט זה היא חברת כספונט, המתפעלת מספר רב של מכשירי ATM המפוזרים ברחבי הארץ. כספונט התחברה באופן בילטרלי למרבית הבנקים בישראל, ומבצעת באופן עצמאי פעילות מיתוג ATM ופעילות סליקת ATM.

במאמר מוסגר נציין כי מערכת המיתוג והסליקה של עסקאות משיכת מזומן יכולה לשמש, בהיבט הטכנולוגי, ולאחר ביצוע התאמות קלות, גם לביצוע עסקאות חיוב מידי, שכן עסקאות אלה דומות במהותן לפעולת משיכת מזומן. חברת כספונט ביצעה בעבר עסקאות חיוב מידי על גבי מסופי

משיכת המזומן שבבעלותה ובאמצעות מערכת הסליקה והמיתוג שלה, פעילות זו הופסקה נוכח הוראות הפיקוח על הבנקים. יצוין כי האפשרות לשימוש בכרטיסי ATM לעסקאות חיוב מידי (תוך שימוש במערכות המיתוג והסליקה של ה-ATM) נקבעה על ידי הוועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי שהוקמה בעקבות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) תשע"ז-2017 (להלן: "ועדת היישום") כאחד התבחינים לבחינת ההצלחה בהגברת התחרות בשוק הבנקאות בכלל ובתחום אמצעי התשלום בפרט.⁶ בדו"ח ועדת היישום מיום 22.5.2018 נכתב כי הנושא עודנו נבחן במסגרת ועדת ה-ATM בהובלת מחלקת חות"ם בבנק ישראל.⁷

ההכרה ההדדית והקישוריות בין הבנקים מספקת לצרכנים מערכת ATM רחבת היקף, ובכך מיטיבה עם לקוחות כל הבנקים ועם לקוחות כלל המתפעלים של מכשירי בנק אוטומטיים. בפרט, מערכת זו מיטיבה עם לקוחות הבנקים הקטנים, אשר מתפעלים מספר נמוך יחסית של מכשירי בנק אוטומטיים בפרשה מוגבלת. בהיעדרה, תיפגע יכולת התחרות של הבנקים הללו בתחום הבנקאות הקמעונאית, שכן הם לא יהיו מסוגלים להעניק ללקוחותיהם שירות דומה לזה הניתן ללקוחות הבנקים הגדולים. בנוסף, גם מתפעלים חוץ בנקאיים של מכשירי בנק אוטומטיים זקוקים לקישוריות עם מנפיקים, על מנת לספק ללקוחות בעלי חשבונות בבנקים שונים שירותי משיכת מזומן.

עם זאת, ההסדר עלול להעלות חשש מפני מניעת גישה של מתפעלי מכשירי בנק אוטומטיים, מן הצד האחד, ושל מנפיקים, מן הצד השני, להסכם ההכרה ההדדית, באופן שיגרום לפגיעה ביכולתם להתחרות כל אחד בתחומו. בנוסף, מניעת גישה של בנקים להסכם ההכרה ההדדית עשויה לפגוע ביכולתם להתחרות בתחום הבנקאות הקמעונאית, שכן סל השירותים שיוכלו לספק ללקוחותיהם יהיה נחות. משכך, ובדומה למקרים אחרים בהם מתבקש פטור למיזם בין מתחרים אשר מספק שירות חיוני למתחרים,⁸ החלטתי להטיל תנאים אשר יאפשרו גישה חופשית בתנאים שוויוניים (open access) להסכם ההכרה ההדדית, לכל מנפיק ולכל מתפעל ATM, בזמן סביר ובעלות סבירה.

בנוסף, הצורך בחיבור בילטרלי לכל אחד מהבנקים על מנת לבצע פעילות סליקת ATM מחייב גוף חדש, המבקש לפעול כמנפיק או כמתפעל מכשירים, להתחבר לכל אחד מהצדדים להסכם ולהתאים את מערכתיו למערכות הצדדים, דבר הכרוך בהשקעת משאבים וזמן רבים ובכך מקשה על כניסה של מתחרים חדשים. לדוגמה, ההצטרפות של אחד הבנקים להסכם ארכה כשנה וחצי וכמחצית מהעלות ששולמה נבעה מההתאמות הטכנולוגיות שנדרשו הבנקים לבצע במערכותיהם. עלויות אלה עשויות להקשות על כניסה של מתחרים חדשים.

דרך עדיפה על זו הקיימת לשם יצירת חיבור בין מנפיקים ומתפעלי מכשירים לצורך ביצוע סליקת ATM היא על ידי הקמת מערכת סליקה מרכזית אליה מתחברים כל אחד מהצדדים. דרך זו מקטינה

⁶ דו"ח הוועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי (25.10.2017), עמ' 9.

⁷ http://mof.gov.il/Committees/CreditMarketCommittee/MeasurableCriterion_final.pdf

⁸ דו"ח הוועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי (22.5.2018), עמ' 18.

http://www.mof.gov.il/Committees/CreditMarketCommittee/Report_1.pdf

⁸ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח, מרכז הסליקה של חברות הביטוח בע"מ וכל מבטח שיבקש להצטרף להקמת מאגר מידע על היסטוריית תאונות כלי רכב (29.7.2013) הגבלים עסקיים 500437.

את עלויות הקישור ומקלה עליו, וייתכן כי אם היא תתאפשר, חלק מהגופים הפועלים כיום באמצעות "בנק מארח" יבחרו להתחבר ישירות למערכת הסליקה המרכזית ובכך תקטן התלות שלהם במתחנה. מערכת סליקה מרכזית גם מקובלת יותר בעולם, ומופעלת על ידי חברת שב"א גם בישראל, עבור סליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב. מבדיקת הרשות עלה כי אגף מערכות סליקה ותשלומים בבנק ישראל תומך בהקמה של מערכת מרכזית לסליקת ATM⁹ וכי שב"א מתעתדת להקים מערכת כזו בקרוב.¹⁰

נוכח האמור, קבעתי בסיפא להחלטתי זו תנאים אשר יחייבו את הצדדים להסכם לספק שירותי סליקת ATM לכל גוף שיצטרף להסכם, וכן להתקשר בהסכם לשימוש במכשירים אוטומטיים עם כל גוף, וזאת על מנת להקל על פעילותם של גופים נוספים בתחום זה. מאחר שהקמת מערכת מרכזית לסליקת ATM צפויה להפיג את החששות האמורים, קבעתי כי תנאים אלה לא יהיו בתוקף ככל שב"א תקים מערכת מרכזית לסליקת ATM, ותספק גישה למתפעלי מכשירים אוטומטיים ומנפיקי כרטיסי בנק.¹¹

הסכם ההכרה ההדדית גם קובע עמלת משיכת מזומן בגובה 20 סנט ארה"ב, אותה נדרש לשלם בנק שלקוחו ביצע משיכת מזומן במכשיר בנק אוטומטי של בנק אחר. העמלה נדרשת לכסות את עלויות התפעול של מתפעלי ATM אשר נותנים שירות ללקוחות בנק אחר וגובהה נקבע בעת חתימת ההסכם ולא השתנה מאז. כל בנק צפוי לשלם עמלה על כל משיכת מזומן של לקוחותיו במכשירים האוטומטיים של בנקים אחרים, ולגבות עמלה על משיכת מזומן של לקוחות בנק אחר במכשירים האוטומטיים שלו. מאחר שכך, עלול לעלות חשש מפני קביעת עמלה הגבוהה מזו שהיתה נגבית מהלקוחות, וגלגולה על ציבור הלקוחות באמצעות עמלות הנגבות באופן עקיף מלקוחות הבנק (עמלות ערוץ ישיר).¹² אולם, מבדיקת הרשות בעבר עלה כי עמלת משיכת המזומן שנקבעה בהסכם אינה עולה על עלויות התפעול של מכשירי הבנק האוטומטיים, משכך לא מצאתי לנכון להתערב בגובה העמלה.¹³ עם זאת, החלטתי לקבוע תנאי כי עמלת משיכת מזומן תינתן באופן שוויוני לכל מתפעל מכשירי בנק אוטומטיים ומנפיקים שהם צד להסכם, לרבות גופים שהצטרפו להסכם בהתאם לתנאי ה- open access שתוארו לעיל.

ה. סוף דבר

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 ולהעניק את הפטור המבוקש למשך 5 שנים מהיום וזאת בכפוף לתנאים הבאים:

1. הגדרות

⁹ בנק ישראל **שרשרת ביצוע עסקה בכרטיס חיוב – דו"ח סופי** (2016), עמ' 46.

¹⁰ לעניין זה נציין כי ביום 23.1.2017 תוקן סעיף 23 לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 שקבע בעבר כי שב"א תוכל לספק שירותים רק לתאגידים בנקאיים וללקוחותיהם. לאחר התיקון, רשאית שב"א לספק שירותים גם לגופים חוץ לבנקאיים, וביניהם גם מתפעלי ATM פרטיים ומנפיקים.

¹¹ בהחלטת הפטור בעניינה של שב"א מיום 24.9.2018, לעיל ה"ש 2, נקבעו תנאים המחייבים את שב"א לאפשר למתפעלי מכשירים ומנפיקים להתחבר למערכותיה ובכלל זה לממשק סליקה בין מתפעלי מכשירים אוטומטיים ומנפיקים.

¹² יצוין כי חשש זה יקטן ככל שמתפעלי מכשירים שאינם מנפיקי כרטיסי בנק יצטרפו להסכם ההכרה ההדדית ויפחיתו את התמריץ להעלאת גובה העמלה.

¹³ ראו החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח 1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר של קביעת עמלות הדדיות בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (17.9.2002) **הגבלים עסקיים** 4804.

"ההסכם" –

הסכם שעניינו הכרה הדדית במכשירים אוטומטיים של הצדדים מיום 13.2.1984 על נספחיו והתוספות לו מיום 1.5.2013 ומיום 19.10.2015 וכן התיקון לו מיום 18.11.2016 המבטל את פרק ו' להסכם;

"הסכם לשימוש במכשירים אוטומטיים" –

הסכם בין מתפעל מכשירים אוטומטיים לבין מנפיק, המאפשר לקוחות המנפיק לבצע פעולות של משיכת מזומנים או בירור מצב חשבון במכשירים האוטומטיים השייכים למתפעל כאמור;

"הצדדים" –

אחד או יותר מאלה: הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ, בנק ירושלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק הפועלים בע"מ וכל גוף שיצטרף להסכם;

"כרטיס ATM" –

לוחית או חפץ אחר לשימוש חוזר, המיועד למשיכת כסף באמצעות מכשירים אוטומטיים;

"מכשירים אוטומטיים" –

מכשירים אוטומטיים המאפשרים משיכת מזומנים; **"ממשק סליקת ATM" –** מערכת המאפשרת העברת מידע בין גופים לצורך העברת כספים ביניהם בגין פעולות במכשירים אוטומטיים;

"מנפיק" –

אדם שמספק כרטיסי ATM, מאשר פעולות משיכת מזומן ומבטיח את התשלום למתפעל מכשירים אוטומטיים או למי מטעמו עבור הפעולות שאושרו;

"סליקת ATM" –

העברת מידע וכספים בין מנפיקים ומתפעלי מכשירים אוטומטיים, לצורך ביצוע פעולות במכשירים אוטומטיים;

"עמלה בגין משיכת מזומן" –

תשלום שמעביר מנפיק על פי ההסכם, ושלו זכאי מתפעל מכשירים אוטומטיים עבור משיכת מזומן על ידי לקוחותיו של המנפיק במכשירים אוטומטיים של אותו מתפעל מכשירים אוטומטיים.

2. הצדדים יצרפו להסכם, בתנאים שווים וללא עלות, למעט העלויות המצוינות בסעיף א' שלהלן, כל מנפיק או מתפעל מכשירים אוטומטיים המעוניין בכך, בתנאי שמתקיים לגביו אחד מאלה:

א. הוא מפוקח על פי דין לעניין פעילותו כמנפיק או כמתפעל מכשירים אוטומטיים והוא מבצע פעולות הנוגעות לסליקת ATM, אשר כלולות בהסכם, בעצמו. במקרה זה, ניתן יהיה לגבות מאותו גוף תשלום חד פעמי מבוסס עלויות, שגובהו לא יעלה על סך ההוצאות הנובעות באופן ישיר מביצוע התאמות נדרשות במערכות הצדדים לצורך החיבור.

ב. הוא מתפעל מכשירים אוטומטיים או מנפיק המפוקח על פי דין לעניין פעילותו כמנפיק המבצע את כל הפעולות הנוגעות לסליקת ATM, אשר כלולות בהסכם, באמצעות אחד הצדדים או באמצעות שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, על בסיס הסכם שערך עם הגוף האמור;

3. הדרישות להצטרפות להסכם יימסרו באופן מיידי לכל אדם שיבקש זאת.

4. שיעור העמלה בגין משיכת מזומן יהיה זהה לכל הצדדים להסכם, לרבות מי שיצטרף להסכם על פי סעיף 2 לעיל, ולא יעלה על סכום של 20 סנט ארה"ב לפעולה.
5. הצדדים לא יסרבו סירוב בלתי סביר להתקשר בהסכם למתן שירותי סליקת ATM עם כל מנפיק או מתפעל מכשירים אוטומטיים.
6. הצדדים לא יסרבו סירוב בלתי סביר להתקשר בהסכם לשימוש במכשירים אוטומטיים עם כל מתפעל מכשירים אוטומטיים. התקשרות כאמור תהיה בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקים הצדדים זה לזה, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות השירות הכרוכות במתן שירותים, וככל שההבדל בתנאים מוצדק באופן ישיר על ידי ההבדל בעלויות האמורות.
7. ככל ששירותי בנק אוטומטיים בע"מ תפעיל ממשק סליקת ATM, הוראות סעיפים 5 ו-6 לא יהיו בתוקף ביחס להתקשרות עם מנפיקים ומתפעלי מכשירים אוטומטיים שבאפשרותם לעשות שימוש בממשק הסליקה לצורך פעילותם.

ד"ר יאיר אילת
מ"מ הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ח באב התשע"ח

30 ביולי, 2018

**הוועדה לפטורים ולמיזוגים
המלצות**

מועד הדיון: 11.07.2018

מקום הדיון: רשות ההגבלים העסקיים, רח' עם ועולמו 4, ירושלים

בקשות מיזוג במסלול ירוק

בפני חברי הוועדה הוצגו בקשות מיזוג וחוות הדעת של המחלקה הכלכלית כדלקמן:

מס' תיק	הצדדים למיזוג
016279	צמח תערוכות אגש"ח בע"מ דג סוף בע"מ לוינגר אחזקות והשקעות 2001 בע"מ
016673	מ. לסר בע"מ צ'אם 2000 תעשיות מזון שותפות מוגבלת צ'אם ניהול מזון בע"מ
016682	ברימאג דיגיטל אייג' בע"מ יורוקום תקשורת דיגיטלית בע"מ (בהקפאת הליכים)
017021	יוניקרגו ישראל בע"מ רפאל אלבז ל. ס. אי קומרס (אחזקות) בע"מ
017223	Thales S.A Gemalto N.V

החלטה:

חברי הוועדה ממליצים לאשר את בקשות המיזוג על סמך חוות הדעת הכלכלית.

בקשות פטור

בפני חברי הוועדה הוצגו בקשות פטור של המחלקה המשפטית כדלקמן:

מס' תיק	הצדדים להסדר כובל
10619	בנק לאומי לישראל בע"מ בנק הפועלים בע"מ בנק דיסקונט לישראל בע"מ הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ בנק מזרחי טפחות בע"מ בנק ירושלים בע"מ בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ
010466	ג'נרל מילס ישראל בע"מ נגה גלילות שותפות מוגבלת
015451	שיכון ובינוי בע"מ אשטרום בע"מ

החלטה:

10619 - חברי הוועדה ממליצים ליתן פטור על סמך טיוטת הפטור של המחלקה המשפטית.
010466 - חברי הוועדה ממליצים ליתן פטור על סמך חוות הדעת הכלכלית.
015455 - חברי הוועדה ממליצים ליתן פטור על סמך חוות הדעת הכלכלית וטיוטת הפטור של המחלקה המשפטית.

7 באוגוסט, 2016

לכבוד

עו"ד אלעד מקדסי

רשות ההגבלים העסקיים

רחוב עם ועולמו 4

ירושלים 71341

בפקס ובדואר אלקטרוני

שלום אלעד,

הנדון: בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל – שירותי בנק אוטומטיים בע"מ

בשם בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (אשר יכוננו להלן, בהתאמה, "פועלים", "לאומי", "מזרחי", "דיסקונט" ו"הבינלאומי", וביחד: "הבנקים"), הרינו פונים אליך בעניין שבנדון כדלקמן:

1. בהתאם לבקשתכם, נבקש להרחיב במכתב זה על ההסדר שעניינו שיעור העמלה הבינבנקאית הנגבית בגין שימוש הדדי במכשירי ATM (להלן: "העמלה הבינבנקאית"), המוזכר בבקשת הפטור שהגישה שב"א ביום 17 במאי 2016 לממונה על הגבלים עסקיים (להלן: "הממונה"), ועל ההצדקות לחידוש הפטור שניתן להסדר זה.

2. הסדר העמלה הבינבנקאית הוא חלק בלתי נפרד מהסכם ההכרה ההדדית במכשירי ATM בו התקשרו הבנקים מיום 13 בפברואר 1984 ("הסכם ההכרה ההדדית") אשר הועבר אליכם. במסגרת הסכם זה ביקשו הבנקים להרחיב את מערך מכשירי ה-ATM הנגישים ללקוחות כל בנק, כך שמכשירי ATM של כל אחד מהבנקים יאפשרו לבצע פעולות בנקאיות על ידי לקוחות של בנק אחר. הסכם ההכרה ההדדית העניק נגישות זהה ומלאה אל מכשירי ה-ATM ללקוחות כל אחד מהבנקים הנהנים ממכשירים אלה בפריסה רחבה ביותר.

3. להכרה ההדדית שבין הבנקים, המתבצעת באמצעות מתג ה-ATM שמפעילה שב"א, יתרונות פרו-תחרותיים מובהקים עליהם עמד הממונה בעבר¹, והיא נדונה בהרחבה במכתב המלווה לבקשת הפטור. אין חולק שהקישוריות הנובעת מההכרה ההדדית מיטיבה בעיקר עם בנקים קטנים ולקוחותיהם להם ניתנת גישה למכשירי ה-ATM המתופעלים על-ידי הבנקים הגדולים, ובכך נהנים

¹ראה למשל: פרק ג.2 להחלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בשירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ וקביעת עמלות הדדיות בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2012 הגבלים עסקיים 5001953.

משירות בפריסה מורחבת, שאינה נופלת מזו של בנק גדול. בהקשר זה יצוין שבשנים האחרונות הצטרפו שני בנקים קטנים להסכם ההכרה ההדדית, בנק ירושלים בע"מ, בהתאם לתוספת להסכם ההכרה ההדדית מיום 1 במאי 2013, ובנק יהב לעובדי מדינה בע"מ בהתאם לתוספת להסכם להכרה הדדית מיום 29 באוקטובר 2015, אשר הועברו אליכם. בנוסף, ההכרה ההדדית שבין הבנקים מאפשרת גם למתפעלים של מכשירי ATM שאינם תאגידיים בנקאיים (כגון, כספונט בע"מ, סמארט שירותי כספומט מתקדמים קרן התמר בע"מ ואח') לספק את שירותיהם לכל לקוחות הבנקים שהם צד להכרה ההדדית. זאת באמצעות שירותי חיבור למתג ה-ATM ושירותי סליקה שמספקים להם תאגידיים בנקאיים הרשאים להתחבר למתג ה-ATM של שב"א בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.

4. הכרה הדדית במכשירי ATM כורכת בתוכה, מטבע הדברים, וכחלק בלתי נפרד ממנה, קביעת עמלה בינבנקאית קבועה הנגבית מבנק שלקוחו עשה שימוש במכשיר ATM (להלן: "**בנק הלקוח**") אשר נסלק על ידי בנק אחר (להלן: "**הבנק הסולק**"). העמלה הבינבנקאית וגובהה מוסדרים בפרק ה' לנספח הטכני להסכם ההכרה ההדדית והיא עומדת מאז חתימת ההסכם להכרה הדדית, בשנת 1984 ועד היום על סכום של 20 סנט.

5. שימוש במנגנון של עמלה בינבנקאית משותפת וקבועה לכל הבנקים מפשט את פעילות ההכרה ההדדית שביניהם, בדומה לשימוש במנגנון טכנולוגי משותף - מתג ה-ATM של שב"א. כשם שהפעלת מתג ה-ATM בידי שב"א מבטיחה תקשורת יעילה ורב כיוונית בין כל רשתות ה-ATM של הבנקים, כך גם קביעת עמלה בינבנקאית קבועה בין הבנקים מייעלת את תהליך ההכרה ההדדית. הסדר העמלה הבינבנקאית מבטיח תגמול קבוע ושוויוני לבנק הסולק בגין טיפול בפעולה שבוצעה במכשיר ATM שהוא סולק בידי לקוח של בנק אחר, ללא קשר לזהות בנק הלקוח, לגודלו ולמספר מכשירי ה-ATM שברשותו.

6. העמלה הבינבנקאית נועדה לשקף את עלות הפעולות הנדרשות על ידי הבנק הסולק לצורך סליקת פעולה שביצע לקוח בנק אחר במכשיר של אותו הבנק הסולק. פעולות אלה משתנות מבנק לבנק בהתאם לנהליו ולדרכי עבודתו. יחד עם זאת, ניתן להציג בקווים כלליים את הפעולות השונות שמבצעים כל אחד מהבנקים, לשתי קבוצות עיקריות הכוללות, לכל הפחות, את הפעולות הבאות:

6.1. פעולות סליקה:

העלות היחסית הנובעת מהשימוש של לקוחות בנקים אחרים במכשיר ATM של הבנק הסולק, מתוך הפעולות הבאות:

6.1.1. ניהול מערכת לזיהוי בקשות של לקוחות בנקים אחרים המבצעת את הפעולות הבאות: אימות הקוד הסודי של הכרטיס; איסוף פרטי הבקשה מהלקוח והפניית שאילתות לבנקים אחרים באמצעות מתג ה-ATM של שב"א; טיפול בבקשות בהתאם לתשובה המתקבלת משב"א והנפקת מזומנים ללקוח במקרה של אישור הבקשה או דחייה של בקשת המשיכה; ריכוז כל המשיכות של לקוחות בנקים אחרים לקבצי חיוב הנשלחים לכל בנק שלקוחותיו עשו שימוש במכשירי ATM הנסלקים על ידי הבנק הסולק.

מערכת זאת מבטיחה שבכל מקרה בו בקשת הלקוח אושרה, הלקוח יוכל למשוך את המזומנים מהמכשיר, הבנק הסולק יעביר חיוב לחשבון הלקוח בבנק הלקוח באמצעות מתג ה-ATM ויקבל את סכום החיוב מבנק הלקוח בפעולת זיכוי באמצעות מס"ב.

6.1.2. ניהול רישום שאילתות ותשובות המתקבלות לצורך הצגת חיובים תקינים ללקוחות ולצורך בירורים.

6.1.3 טיפול בבירורים ובתלונות הנוגעים לפעולות שבוצעו במכשירי ATM בידי לקוחות בנק אחר. טיפול זה מבוצע על ידי צוותי עובדים בבנקים השונים שנדרשים לטיפול במספר לא מבוטל של פניות הקשורות לפעילות זו. יובהר כי הטיפול בבירורים ובתלונות כאמור מתבצע על ידי הבנק הסולק גם כאשר הפעולות בוצעו במכשיר ATM של מתפעל שאינו תאגיד בנקאי אשר הבנק הסולק מספק לו שירותי מיתוג וסליקה.

6.1.4 ביצוע התחשבות וקיצוז הדדי בין הבנקים בגין משיכות שבוצעו בסוף כל חודש.

6.1.5 תשלום עמלה לשב"א בגין שירותי מתג ה-ATM.

6.1.6 כאשר הבנק מספק שירותי חיבור למתג ה-ATM למתפעל שאינו תאגיד בנקאי, בנוסף לכל פעולות הסליקה כמפורט לעיל דואג הבנק הסולק גם לזיכוי המתפעל בעמלת המשיכה מהמכשיר הנגבית על ידי המתפעל מהלקוח והעברת הסכומים לחשבון המתפעל.

יובהר, כי מעבר לעלויות ההקמה של מערכת המחשוב המאפשרת את ביצוע הפעולות המנויות לעיל, קיימות עלויות שוטפות ניכרות הכרוכות בהפעלת מערך תמיכה, שירות והפעלה של מערכת המחשוב וכן הוצאות נלוות נוספות (רכש, משפטים, ביטוח, לוגיסטיקה, ביקורת ועוד). בכלל זה הבנק הסולק מקצה כוח אדם ייעודי לצורך תחזוקה שוטפת של המערכות וכן נעזר בתחזוקה של ספקים חיצוניים.

6.2 פעולות תפעול ותחזוקה²

6.2.1 הטענה שוטפת של המכשירים במזומנים, הזמנת מזומנים מבנק ישראל ע"פ תקן בנק ישראל, שינוע המזומנים ואבטחתם עד לנקודת ההטענה פעולות המתבצעות לרבות באמצעות ספקים חיצוניים כגון ברינקס.

6.2.2 תחזוקת המכשירים, טיפול בתקלות, תחזוקת החומרה במכשירים, הפעלת מערכות מיגון ואמצעי ניטור למכשירים, אבטחה, מצלמות ואזעקה למכשירים. חלק מפעולות אלה מתבצע באמצעות ספקים חיצוניים. יצוין שפעולות אבטחה מחמירות אלה ננקטות אך ורק על ידי בנקים המפעילים מכשירי ATM (ולא על ידי מתפעלים שאינם תאגידים בנקאיים) בהיותם מנפיקים של כרטיסי חיוב לצורך התמודדות עם הונאות ולנוכח האחריות המוטלת עליהם בהתאם לחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986, לזכות מחזיקי כרטיסים במקרה של טענה של הכחשת ביצוע פעולה.

6.2.3 ניהול מערכת תקשורת מאובטחת ובקרה לניהול המכשירים, טיפול בקווי התקשורת המאובטחים של המערכת ותחזוקתם השוטפת לרבות התאמות אשר נדרשות לצורך חיבור מכשירי ATM של מתפעל שאינו תאגיד בנקאי למערכת הבנק הסולק.

6.2.4 ניהול מערכת אבטחת מידע הנדרשת לעמוד בהוראות הרגולציה ובסטנדרטיים בינלאומיים של מותגי אשראי בינלאומיים (כדוג' ויזה ומסטרקארד) לצורך מניעת הונאות בכרטיסי אשראי ללקוחות כל הבנקים.

6.2.5 בנוסף לכל אלה קיימות עלויות נוספות הקשורות לתפעול מכשירי ה-ATM ובכללן עלויות פיתוח, תחזוקה ושדרוג של מערכות מתקדמות לניהול מכשירי ה-ATM

² יצוין, כי עלויות תפעול ותחזוקה כאמור לא יחולו על הבנק הסולק ביחס למכשירי כספומט שאינם מופעלים על ידו, אלא על ידי מתפעלים שאינם תאגידים בנקאיים להם הבנק הסולק מספק שירותי סליקה.

(כדוגמת תכונות ניהול חשבונאי, שליטה ובקרה וכדומה), תשלומי שכירות וארנונה בעבור השטח בו נמצאים המכשירים ועוד.

7. כאמור לעיל, מדובר ברשימה בלתי ממצה של הפעולות הבסיסיות הנדרשות מכל בנק, בין היתר, לטובת ההכרה ההדדית שבין הבנקים, ולכל אחד מהבנקים דרכי עבודה שונות וכנגזרת מכך גם פעולות נוספות שהוא מבצע בענין זה.
8. כפי שנראה להלן, עלות מכלול הפעולות שנדרש הבנק הסולק לבצע בהקשר זה עולה על העמלה הבינבנקאית הנגבית על ידו מבנק הלקוח.
9. לצד יתרונותיה הרבים, העמלה הבינבנקאית אינה מעוררת חשש לפגיעה בתחרות בשל כל אחד מהנימוקים הבאים ובשל משקלם המצטבר:

העמלה הבינבנקאית אינה מגולגלת ללקוחות הבנקים

10. החשש העיקרי שהובע על ידי הממונה בעבר בעת בדיקת העמלה הבינבנקאית, הוא מפני גלגולה של העמלה על כתפיהם של לקוחות הבנקים. אלא שמבדיקת העמלות שמשלמים לקוחות הבנקים עולה שעמלת השימוש במכשירי ATM ללקוח שנגבית על ידי בנק הלקוח היא קבועה ואינה מושפעת מתדירות השימוש במכשירי ATM, גובה המשיכה, או מזהות הגורם המפעיל אותם.
11. בהתאם להוראות פרק ב'2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 תאגיד בנקאי אינו רשאי לגבות עמלה אלא בעד שירות הכלול בתעריפון הנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים על פי התוספת הראשונה לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008 ("התעריפון"). בהתאם לתעריפון, בגין כל פעולת משיכה במכשיר ATM שביצע לקוח גובה בנק הלקוח עמלת פעולה בערוץ ישיר.³ לעומת זאת, הבנק המפעיל את מכשיר ה-ATM (להבדיל ממתפעל של מכשירי ATM שאינו תאגיד בנקאי) אינו רשאי לגבות עמלה מלקוח של בנק אחר העושה שימוש במכשיר (למעט במכשיר מרוחק כמפורט להלן).
12. עמלה פעולה בערוץ ישיר היא עמלה המשולמת בעבור פעולות ממוכנות (להבדיל מעמלת פעולה על ידי פקיד), והיא נגבית בגין מגוון הפעולות הבאות: זיכוי חשבון באמצעות מסלקה, חיוב בכרטיס אשראי, הפקדת מזומן, משיכת מזומן במכשיר אוטומטי, העברה או הפקדה לחשבון אחר, תשלום שובר, שאילתת מידע, משיכת שיק, הפקדת שיק (לכל קבוצת שיקים - עד 20 שיקים), חיוב על פי הרשאה לחיוב חשבון או הוראת קבע.
13. העמלות בגין פעולה בערוץ ישיר מתפרסמות על ידי הבנקים בפומבי. גובה העמלה עבור ביצוע פעולה בערוץ ישיר בבנק הפועלים עומד על כ-1.35 ₪; בבנק לאומי על כ-1.65 ₪; בבנק דיסקונט על כ-1.85 ₪, בבנק מזרחי על כ-1.76 ₪ ובבנק הבינלאומי על כ-1.8 ₪ לפעולה. עמלת פעולה בערוץ ישיר נגבית בגין כל פעולת משיכה במכשיר ATM, תהא אשר תהא זהות מפעיל ה-ATM. כלומר העמלה שישלם הלקוח לבנק תהיה זהה אם משך את הכסף במכשיר ATM של אותו הבנק או במכשיר ATM של בנק אחר. שיעור העמלה אף אינו משתנה בהתאם לתדירות השימוש במכשירי ATM או לגובה המשיכה.
14. בנוסף, כאשר מתבצעת פעולה במכשיר ATM של בנק המרוחק למעלה מ-500 מטר מסיניפי הבנק, הבנק רשאי לחייב את הלקוח, בנוסף לעמלת ביצוע פעולה בערוץ ישיר המשולמת לבנק בו מתנהל חשבונו, גם בתשלום עמלת משיכה במכשיר מרוחק, שאף היא עמלה המוסדרת על ידי הפיקוח על הבנקים. כלומר, במקרה זה העמלה הנוספת אינה קבועה ואחידה לכל מכשיר ATM מרוחק כאמור,

³ לשם השלמת התמונה, לבנקים קיים תעריפון נפרד לעסקים גדולים הכולל, בין היתר, עמלה בעבור משיכת מזומנים בסיניפי הבנק שבו מתנהל החשבון העסקי.

אלא נקבעת (ומוצגת ללקוח בעת המשיכה) ונגבית על ידי הבנק מפעיל ה-ATM. יחד עם זאת, המכשירים המרוחקים מהווים מיעוט קטן מתוך סך מכשירי ה-ATM של הבנקים, ולכל אחד מהבנקים מדיניות גבייה משתנה של עמלת משיכה במכשיר מרוחק מלקוחותיהם ומלקוחות בנקים אחרים.

15. מן האמור לעיל עולה שעמלת השימוש ההדדי במכשירי ה-ATM שקופה עבור הצרכן ואינה מגולגלת אליו. בניגוד לתחום כרטיסי האשראי בו עמלת המנפיק (העמלה הצולבת) שמעביר הסולק למנפיק, עלולה לשמש כנקודת ייחוס מינימאלית לעמלת בית העסק (עמלת הסליקה) שתשולם לסולק, שיעור העמלות שגובים הבנקים בגין שימוש במכשירי ה-ATM נקבע באופן רוחבי ושוויוני במסגרת קביעת העמלה הנגבית בגין מגוון הפעולות בערוץ ישיר, וללא תלות בסוג הפעולה או בזהות המכשירים שבהם מתבצעות הפעולות. אף העמלה הנוספת המשולמת בגין משיכה ממכשיר מרוחק, ככל שנגבית, נקבעת על ידי כל בנק ללא תלות בקבלתה של עמלת השימוש ההדדי בגין הפעולה במכשיר המרוחק. לפיכך העמלה הבינבנקאית שגובים זה מזה הבנקים, לא כל שכן הסדרת העמלה הבינבנקאית בהסכם להכרה הדדית, אינה מביאה לכל פגיעה בצרכנים ובתחרות שבין הבנקים על גובה העמלות.

העמלה הבינבנקאית היא מקור חיוני וחלקי בלבד לכיסוי עלויות ההכרה ההדדית

16. עלויות התפעול והתחזוקה של מערך סליקת מכשירי ה-ATM הן עלויות ניכרות⁴. חלק גדול מהעלויות בהן נושאים הבנקים בגין ביצוע פעולות הסליקה ותפעול המכשירים נגזרות מהיקף השימוש ומשיכת המזומנים במכשירים, בין אם המשיכה בוצעה על ידי לקוח הבנק, או לקוח של בנק אחר. על כן, ככל שיותר לקוחות של בנקים אחרים מושכים כספים במכשירים, צומחות בהתאמה העלויות הללו. כיום, החלק היחסי של העלויות הנובעות מההכרה ההדדית אינו מבוטל כלל ועיקר לאור היקף המשיכות הגבוה ממכשירי ה-ATM על ידי לקוחות של בנקים אחרים, הנע בין כ-40% ועד כ-70% מכלל המשיכות.

17. כפי שפורט לעיל, למעט בעת ביצוע פעולה במכשירי ה-ATM מרוחקים (המהווים מיעוט קטן מכלל מכשירי ה-ATM של הבנקים), בנקים (בניגוד למתפעל שאינו תאגיד בנקאי) אינם רשאים, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, לגבות עמלה מלקוח של בנק אחר העושה שימוש במכשיר. לאור מצב דברים זה העמלה הבינבנקאית היא מקור לכיסוי, גם אם חלקי בלבד, של העלויות הנובעות מההכרה ההדדית שבין הבנקים. כפי שנקבע על ידי הממונה בעבר בהקשר זה⁵:

"על פי הוראות בנק ישראל, עומד שיעור העמלה על משיכת מזומנים ממכשירי ה-ATM על אפס. הבנק אשר מחזיק במכשיר ה-ATM מעניק שירות גם למי שאינו לקוחו, והוראת בנק ישראל מונעת ממנו לגבות עמלה מאותו אדם. לפיכך המקור היחיד ממנו רשאי הבנק לגבות עמלה בגין עלויותיו הוא הבנק של עושה השימוש במכשיר ה-ATM. אלמלא תותר גביית עמלה כאמור, קיים חשש שבנק ה-ATM יחליט שלא להעניק שירותים למי שאינם לקוחותיו. התוצאה – העדר קישוריות ופגיעה בעיקר בלקוחותיהם של בנקים קטנים ובינוניים, אשר אין באפשרותם להציב ללקוחותיהם היצע מספיק של מכשירי ה-ATM, הפרושים ברשת"

⁴ יצוין כי על רקע כניסתן לתוקף של תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), תשע"ג-2013, נדרשים הבנקים לעלויות נוספות לצורך הנגשת מכשירי ה-ATM לאנשים בעלי מוגבלויות.

⁵ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בשירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ וקביעת עמלות הדדיות בין: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ**; 2002 מספר תיק 4804.

18. דברים אלה שרירים וקיימים גם כיום. העמלה הבינבנקאית עודנה מקור הכנסה כמעט בלעדי להחזר של ההוצאות הרבות הנגרמות כתוצאה מההכרה ההדדית שבין הבנקים.
19. ודוק, בהתאם לתחשיבי הבנקים, עולה שעלות ביצוע פעולה במכשיר ATM עבור לקוח של בנק אחר, ביחס לכל אחד מהבנקים, עולה על גובה העמלה הבינבנקאית המתקבלת מהבנק של אותו הלקוח.
20. שיעורה הנמוך של העמלה הבינבנקאית (שלא עודכנה למעלה מ- 30 שנה) ביחס לעלויות שהיא משקפת נזכר על ידי הממונה בעבר⁶ כשיקול המצדיק את מתן הפטור לעמלה הבינבנקאית כפי שנקבעה בהסכם להכרה הדדית. לצורך ההמחשה, אילו העמלה כפי שנקבעה בשנת 1984 היתה מומרת לשקלים על פי שער החליפין דאז, ומוצמדת למדד המחירים לצרכן, גובהה היה עומד על למעלה מפי שלושה לעומת שיעורה כיום העומד נכון למועד מכתבנו זה על כ-76 אג'. לפיכך, שיקול זה עומד בעינו ואף מתחזק גם כיום.
21. בשל כל הטעמים שפורטו בהרחבה במכתבנו זה עולה שהסדר העמלה הבינבנקאית אינו מעורר חשש תחרותי ואף גלומים בו יתרונות פרו-תחרותיים המיטיבים עם בנקים קטנים. עסקינן בהסדר המייעל ומפשט את ההכרה ההדדית שבין הבנקים בביצוע פעולות במכשירי ATM. גובה העמלה הבינבנקאית נמוך מהעלות של ההכרה ההדדית שבין הבנקים ומאפשרת החזר חלקי של עלויות ההכרה ההדדית. העמלה הבינבנקאית אינה מושתת על לקוחות הבנקים, במישרין או בעקיפין, שכן מדיניות התמחור בגין השימוש במכשירי ATM ללקוחות נקבעת במנותק ממנה.
22. לפיכך, נודה על קבלת פטור מאישור הסדר כובל גם עבור ההסכם להכרה הדדית ועבור הסדר העמלה הצולבת המתוארים לעיל.
23. אנו לרשותכם ככל שנדרשות הבהרות לגבי האמור לעיל.

בכבוד רב,

עידו נוור, ע"ד

ניבה ברג לבנת, ע"ד

יהודית גל-אור, ע"ד

העתקים :

שירותי בנק אוטומטיים בע"מ

בנק הפועלים בע"מ

בנק לאומי לישראל בע"מ

בנק מזרחי טפחות בע"מ

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ